

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

Тези

68-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників, аспірантів
та студентів університету
Том 3

19 квітня – 13 травня 2016 р.

Полтава 2016

УДК 043.2
ББК 448лО

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка заборонено*

Редакційна колегія:

Онищенко В.О.	д.е.н., проф., ректор Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка
Муравльов В.В.	к.т.н., доц., в.о. проректора з науково-педагогічної та методичної роботи
Васюта В.В.	к.т.н., доц., декан факультету інформаційних та телекомунікаційних технологій і систем
Іваницька І.О.	к.х.н., доц., декан гуманітарного факультету
Комеліна О.В.	д.е.н., проф., декан факультету менеджменту і бізнесу
Нестеренко М.П.	д.т.н., проф., декан будівельного факультету
Нижник О.В.	д.т.н., с.н.с, декан електромеханічного факультету
Павленко А.М.	д.т.н., проф., декан факультету нафти і газу та природокористування
Усенко В.Г.	к.т.н., доц., декан архітектурного факультету
Шинкаренко Р.В.	к.е.н., доц., декан фінансово-економічного факультету

Тези 68-ої наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету. Том 3. (Полтава, 19 квітня – 13 травня 2016 р.) – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – 335 с.

У збірнику тез висвітлені результати наукових досліджень професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету.

©Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка,
2016

електромагніт тощо. Ономасіологічна структура двокomпонентних науково-технічних аналітичних термінів побудована за такими моделями: 1) **A + N**: *алюмосилікатні вогнетриви, редуційний вентиль*; 2) **N + N**: *апертура приймача, витоплювання скла*; 3) **V + N**: *гасити вапно, трелювати лісоматеріали*; 4) **V + Adv**: *зрізувати (зрізати) навкіс*.

Багатокомпонентні аналітичні терміни утворюються шляхом розширення й конкретизації значень двокomпонентних термінів і містять елементи описовості чи навіть тлумачення. Проведений аналіз засвідчує, що багатокомпонентні терміни науково-технічної термінології є менш уживаними й охоплюють такі моделі: **N + A + N** (*аеродинаміка розріджених газів*), **A + A + N** (*електророзрядна магнітна помпа*), **A + N + N** (*автоматизована система проектування*), **N + N + N** (*блок перетворення даних*), **A + N + A + N** (*н'єзоелектричні властивості гірських порід*), **N + A + N + N** (*класифікація технічного стану споруди*), **N + N + N + N** (*коефіцієнт змінності роботи машин*) та ін. З-поміж багатокомпонентних аналітичних термінів трапляються як прийменникові конструкції, так і безприйменникові.

Отже, ономасіологічна структура аналітичного терміна відображає поняттєву структуру сполуки, зокрема родо-видові зв'язки ядерного й залежних компонентів, і виявляється у формально-граматичній будові терміноодиниці. Ономасіологічний базис фіксує належність терміна до класу предметів, величин, дій, процесів, властивостей. Ономасіологічною ознакою, яка завжди має конкретнішу порівняно з базисом семантику, є будь-які якості предметів, величин, дій, процесів, властивостей чи різноманітні параметри дії.

Література

1. Селиванова Е.А. *Когнитивная ономасиология: [монография]* / О.О. Селиванова. – К.: Издательство украинского фитосоциологического центра, 2000. – 248 с.
2. Селиванова О.О. *Складне слово: мовні моделі світу (основи зіставної композитології російської та української мов)* / О.О. Селиванова. – Черкаси : ЦНТІ, 1996. – 297 с.
3. *Языковая номинация. Общие вопросы* / [отв. ред. Б.А. Серебренников, А.А. Уфимцева]. – М.: Наука, 1977. – 335 с.

УДК 37.03:378

*Комлик Ю.О., ст. викладач
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

ДІАЛОГ – ОСНОВНИЙ ВИД МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Вивчення специфіки викладання української мови як іноземної є однією з важливих проблем сучасної лінгводидактики. Ґрунтовного

наукового осмислення потребують, зокрема, ті питання, які пов'язані з визначенням найоптимальніших методів, прийомів і форм засвоєння студентами діалогічного мовлення.

Значна кількість учених займалася питаннями діалогічного мовлення загалом: Е. Шубін, В. Скалкін, О. Леонтьєв, В. Артемов, Т. Кравцова, М. Арделян, Л. Галаєвська та інші. «Учені-психологи саме і пропонують навчати мови в процесі мовленнєвої діяльності, оскільки зміст мовленнєвої діяльності та змістовий склад утворюваних мовних зв'язків формується лише за допомогою спілкування» [1; с.2], а зокрема, ведення діалогу. Методисти цілком справедливо вважають, що навчання усного мовлення слід починати із діалогу, адже у процесі діалогового навчання проявляються творчі здібності студентів, вони вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу ситуацій.

Діалогічне мовлення відіграє провідну роль у процесі вивчення української мови (чи будь-якої іншої) як іноземної. Воно сприяє появі вербального стимулу, що активізує процес навчання і засвоєння студентами-іноземцями лексичного та граматичного матеріалу. Діалогічне мовлення — це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування, тому в межах мовленнєвого акту кожен з учасників виступає як слухач і як мовець. [2; с.5] Діалогічне мовлення виконує певні комунікативні функції, такі як: повідомлення інформації; пропозиції, прийняття / неприйняття запропонованого; обмін судженнями / думками / враженнями; обґрунтування своєї точки зору. Кожна з них має свої специфічні мовні засоби і є домінантною у відповідному типі діалогу.

Успішне навчання діалогічному мовленню передбачає врахування таких особливостей діалогу як форми спілкування: ситуативності, шаблонності, зв'язності реплік діалогу, їх інтонаційного оформлення, а також забезпечення умов успішного створення й функціонування діалогу (оволодіння студентами відповідного лексичного й граматичного матеріалу).

Одними з важливих умінь, якими студенти повинні оволодіти з першого року навчання іноземної мови, є уміння вести діалог етикетного характеру і діалог-домовленість (вирішення питання про плани та наміри). Такі діалоги є найпростішими для студентів. Після оволодіння діалогом-домовленістю здійснюється навчання змішаного типу діалогу: розпитування-домовленості. Наступним за складністю є діалог-обмін враженнями і думками, метою якого є виклад свого бачення якогось предмета, події, явища, коли комуніканти висловлюють свою думку, наводять аргументи для доказу, погоджуються з точкою зору партнера або спростовують її. При цьому ініціатива ведення бесіди є двосторонньою.

Найскладнішим для оволодіння є діалог-обговорення і дискусія, коли співрозмовники прагнуть виробити якесь рішення, дійти певних висновків, переконати один одного в чомусь. Складання таких діалогів варто практикувати на старших курсах із залученням термінологічної лексики

для розвитку навичок професійного мовлення. Існують також: інформативний діалог, інтерпретаційний діалог, сюжетний діалог, діалог-унісон, неускладнений полемічний діалог, ускладнений полемічний діалог, уточнюючий діалог, діалог-пояснення, діалог-заперечення, діалог емоційної відмови, діалог зустрічного питання тощо.

Є різні підходи до навчання діалогічного мовлення, із яких можна виділити два основних. Перший — «зверху вниз» — навчання діалогічного мовлення розпочинається зі слухання діалогу-зразка з його подальшим варіюванням, а згодом і створенням власних діалогів в аналогічних ситуаціях спілкування. Другий — «знизу вгору» — передбачає шлях від засвоєння спочатку елементів діалогу (реплік діалогічної єдності) до самостійної побудови діалогу на основі запропонованої навчальної комунікативної системи, що не містить прослуховування діалогів-зразків.

У навчанні діалогічного мовлення студентів можна виділити такі рівні формування діалогічних вмінь і навичок: 1) навички реплікування;

2) уміння поєднувати репліки в різні види діалогічних єдностей; 3) уміння будувати мікродіалоги з використанням засвоєних діалогічних єдностей на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій; 4) уміння створювати власні діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих комунікативних ситуацій.

Отже, відпрацювання діалогічних вмінь є одним із найбільш важливих аспектів у навчанні усному мовленню іноземною мовою.

Література

1. Кочан І. Нові освітні технології в практиці викладання української мови як іноземної / І. Кочан // *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. — 2008. — Вип. 3. — С. 14-20.

2. Мирошніченко А. Л. Навчання усного мовлення / А. Л. Мирошніченко // *Українська мова та література*. — 2004. — №31. — С. 9-13.

УДК 81'373.611=161.2

*Денисовець І.В., викладач
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

СЛОВОТВІРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СПОСОБУ СКЛАДАННЯ У ФОРМУВАННІ ЕМОЦІЙНО-ОЦІННИХ ЗНАЧЕНЬ ДЕРИВАТИВ

Семантика слова може набувати того чи того стилістичного забарвлення не лише внаслідок афіксації, але й семантичного зв'язку та зближення цього слова з іншим. В одних випадках зближувані слова втрачають самостійність лексичних і граматичних одиниць, їхні основи